

Visby Park.

Parken ligger i den vestlige udkant af landsbyen Visby, i et ret fladt landskab uden megen skov. Parken omfatter et areal på 20.700 m². Den er 300 m lang nord-syd, og 60-90 m bred øst-vest. Parken afgrænses af Parkvej mod øst, Møllevej mod syd, en privat naturgrund og en stor mark mod vest, og to private villagrunde mod nord.

Parken er, set udefra, som en høj skov med mange forskellige træer. Der er en bagindgang til parken i sydøsthjørnet, mens hovedindgangen er i den nordøstlige ende, fra Parkvej, gennem en smedejernslåge. Det fine, lille hus i parken ligger nær ved indgangen, og er omgivet af 400 m² haveagtigt areal, med bl.a. en lille dam. Hen langs parkens midte følger flere større og mindre græsplæner hinanden, i alt 5.000 m² klippede plæner.

Der er 3 slyngede grusstier på langs af parken, og mere end 10 slyngede tværstier. I alt 1.300 lbm grusstier med et areal på 3.000 m².

Skoven er meget afvekslende, med mange arter træer i alle aldre og størrelser, mange rhododendron, stedsegrønne, buske, krat og levende hegn, i alt 12.000 m².

Bundbevoksningen er overalt mangfoldig, med bl.a. løgvækster fra sen vinter til forår.

Visby Park er et grønt og frodigt fristed for folk i Visby, gæster og turister. Den store, næsten 100-årige park vil kunne hjælpes videre i samme stil, men med nødvendig udvikling. Der skal lidt investering til, med omtanke, planlægning, planter, materialer, tilkøbt og frivillig arbejdskraft. Parken vil sagtens kunne leve videre i de næste 100 år og længere.

Oversigt over 30 udvalgte punkter i parkens indretning, med kommentarer og forslag til evt. ændringer.

1. Ved den sydligste tværsti i parken er der et par vådområder på hver sin side af stien. De kan renses op og genskabes som to små damme med omgivende karakteristisk bevoksning som vådområde.
2. I et område mellem de to sydligste tværstier i parken er der en opvækst af forholdsvis unge træer. En større gruppe af de unge træer foreslås fjernet. Her kan der etableres et shelter-område med bålsted. Der skal tilføres noget stabilgrus til at forhøje terrænet lidt, så pladsen forbliver tør i regnvejr. Der skal bygges et eller flere shelters, gerne af naturmaterialer, som f.eks. afbarkede stammer, eller brædder med barkkant. Bålpladsen kan f.eks. være 1 - 1,5 m stor i diameter, som en let sænkning, omgivet af en lav, cirkulær jernkant. Gruspladsen tilsås med græs.
3. I den sydvestlige del af parken findes en nyere plantning med flere hække, bænke, og et større kirsebærtræ midt i en stenkantet cirkel på 3 meters diameter. Hele dette ret ubrugelige anlæg kan ryddes, undtagen kirsebærtræet, og der kan plantes en labyrint af koncentriske cirkler omkring kirsebærtræet, med skiftevis stier, og hække med åbninger i. Bredden af stier og hække kan f.eks. være 60 cm stier, og 60 cm hække. Eller bredere hække, lidt afhængigt af plantevalg, og valg af plejeindsats (klipping). Der kan f.eks. vælges taks, fjeldribs, eller bærmispel. Labyrinter en gode legesteder, og hække er gode redesteder for fugle.
4. I den sydvestlige del af parken er der en lang, smal græsplæne med nogle få ældre træer, der ikke trives på grund af fugtige jordbundsforhold. Træerne bør fjernes, undtagen en proptrækkerpil i kanten, der trives på stedet. Græsset kan blot være der, uden træer, som en uklippet eng, hvor der vil vokse andre græsarter end på de mere tørre plæner. Den lange, let buede plæne giver et godt, langt kig hen i parken. Græsset klippes en gang om året, i september.
5. Den sydvestligste del af parken er skov, der afgrænses mod vest af en række høje grantræer. De bør bevares så længe som muligt, da der er ikke så mange andre stedsegrønne træer i parken. Skovbunden er bl.a. bevokset med vintergrønne skovgræsser og guldnælde.
6. I den sydøstlige del af parken er der ret tæt skovbevoksning ud mod Parkvej. I et bestemt område er der en del større avnbøg med særprægede stammer. Denne bevoksning tyndes lidt ud i bunden, så der ikke er opvækst af småtræer, men frit syn fra stien ind til avnbøgenes stammer. I skovbunden kan der indplantes arter af skyggetålende skovgræsser, så skovbunden får en lidt anderledes karakter end før.
7. Syd for området med forhøjning og scene er der en større græsplæne med nogle få, større træer, blandt andet en eg, og en stor gran med to andre stedsegrønne træer tæt på. En brogetbladet ahorn trives ikke, og bør fjernes. Midt i østsiden af plænen står et højt og smukt tulipantræ, der er værdifuldt.

Lige i nærheden er en god rhododendrongruppe.

Der står i det sydøstlige hjørne af plænen en gruppe af høje, stedsegrønne thuja. I det nordøstlige hjørne er der en tilsvarende høj, stedsegrøn gruppe af skovfyr. Begge grupper er bevaringsværdige.

På den store plæne foreslås indplantet 3-6 solitærtræer, der med tiden skal supplere eller erstatte de andre solitærtræer på græsplænen. Træerne skal have afstand til hinanden, så området føles åbent og luftigt. Der kan f.eks. plantes coloradogran, atlascedertræ, cypres, nutka-cypres, serbisk gran, cembra fyr. Pastor Møller og hustrus gravsted med omgivelser bevares, og ryddes lidt op.

8. I græsplænen nordside, der grænser op til forhøjningen, findes en cirkelrund hæk af avnbøg, med en diameter på 6-8 m. Det er en slags Tornerosehæk, der har fået lov til at vokse sig ret stor. Hækken bør holdes klippet, men den kan fortsat være tæt og ret høj. Det vil give et interessant lille haverum med græs, hvor der gerne kan stå en bæk eller to i buet form.

9. Vest for græsplænen med de store træer findes en høj og lang plantning af rhododendron. Den holdes ren for opvækst af brombær og andre fremmede vækster, og suppleres med flere rhododendron af samme slags mod syd, hen til stien. Indtil for nylig var plantningen af rhododendron dækket på vestsiden af en høj og tæt taksplantning, der nu er fjernet. Med tiden vil de store rhododendron udvikle sig mod vest, og få blade på denne side. Der bør ikke plantes andet end evt. bunddækkende planter her.

10. Græsplænen med det store platantræ og den stjerneformede krokusplantning om foråret bevares som den er. Dette er plænen til de større arrangementer, hvor man f.eks. også kan bruge scenen på forhøjningen.

11. Forhøjningen med scene og de tre 'marmorstatuer' af beton udbygges mod nord, ca. 2-3 meter. Det vil gøre forhøjningen langt mere anvendelig som scene. Statuerne kan flyttes lidt ud til siden, men bør blive i nærheden af scenen, da de har historisk værdi. Forhøjningen har en baggrund af to høje, ret slanke taks. I siderne står to høje, brede taks. Disse fire træer er karaktergivende, og bør bevares så længe som muligt. Grusstien føres rundt om den udvidede forhøjning.

12. Rosengangen i østsiden af græsplænen trænger til en kærlig hånd, og om muligt en supplerende plantning. Problemet er at rosengangen nu står inde under høje trækroner, der både skygger og drypper, og det bryder de fleste roser sig ikke rigtig om. Imidlertid vil det være synd at gøre ret meget ved træerne, da de er en væsentlig del af plænerummets afgrænsning, og ikke kan beskæres kraftigt, uden at udtrykket bliver dårligt og grimt. Det foreslås at skære de lavthængende grene fra træerne bort, og evt. finde andre rosensorter til rosengangen. Som generel bevoksning på rosengangens tunnel af stålrør og ståltråd kan bruges stedsegrøn kaprifolium og evt. klatrende benved, med indslag af vildvin og klatreroser.

Alternativet med at flytte rosengangen længere ud på græsplænen, eller et andet sted hen i parken, er ikke ret godt. Under alle omstændigheder er rosengangen, 'Liebestunnel', en væsentlig del af parken.

13. På græsplænen syd for huset, der opdeles af en lille allé, står der 5-6 søjleegetræer tilbage i alléen. Et enkelt af egetræerne er lille og sølle, og bør fjernes. De resterende egetræer er af forskellig højde og drøjde. På stammer og grene gror en del lav, som er tilholdssted for insekter, og besøgt af parkens fugle. Træerne er ikke langtidsholdbare, men kan blive stående så længe som muligt. Med tiden kan egetræerne udskiftes med mindre prydtræer, prydtjørn eller paradisæbler. Under alle omstændigheder er den lille allé et element, der hører til i haven.

Vestsiden af plænen afgrænses delvis af en forvildet plantning af lærk, der fjernes, og erstattes af blomstrende buske.

14. På den lille græsplæne sydvest for huset står der et stort prydkirsebærtræ i et hjørne, omgivet af en buskplantning. Kirsebærtræet vil komme mere til sin ret ved at fjerne buskene, og give træet en fodpose af stauder. Æbletræet på plænen kan blive stående.

15. Området vest for det gamle hus, på den anden side af den blomstrende azalea-hæk, er rodet og tilgroet med bl.a. forvoksede stedsegrønne og selvsået opvækst. Der skal ryddes grundigt op, så der måske kun står en enkelt stedsegrøn (kristtorn) + et æbletræ + den store ahorn tilbage. Den sydlige og vestlige hæk af naur skæres ned, så de kan gro op og blive tætte fra bunden igen. De 2-3 unge egetræer lige inden for vesthækken kan blive stående, og blive større. Mod nord gror en hæk af spirea, der bliver stående. Mod øst, hen mod huset, bliver den smukt blomstrende azalea-plantning stående.

16. Det ryddede område (pkt. 15) tæt på det gamle hus vil egne sig til placering af et nyt, grønt lysthus, en smuk og frodig løvhytte. På et gammelt foto fra før beboelseshuset blev bygget kan man se en helt anden model af et lysthus, en større og mere lysåben løvhytte, på fransk havesprog en Berceau. En ny løvhytte kan tage form, inspireret af løvhytten på fotoet. Løvhytten omgives af en grussti, og i øvrigt tilplantes området med lave, bunddækkende stauder.

17. Der er brug for noget læ længere mod vest, helt ud mod marken. Her indplantes tjørn, bærmispel, og vildroser, samt evt. nogle lave stedsegrønne. Alt som et levende, tæt hegn. Det levende hegn starter i nordvesthjørnet af parkens grund, og fortsættes hele vejen sydpå, langs marken. Hegnet vil give bundlæ mod vest hele året rundt, og føde og redesteder til fugle.

18. Den tidligere beplantning mod nord i parken, over mod naboerne, har blandt andet været en del elmetræer, der gik ud, og er fjernet for nogle år siden. Der er blevet plantet en hæk af sitkagran, som delvis er udgået, delvis er forvokset efter tidligere topklipping. Det hele ser en smule rodet og tilfældigt ud. Her er der brug for en plan for fremtidig beplantning, der også tager hensyn til naboernes solindfald på deres grund. Sitkahækken kan bevares, i beskåret tilstand, og lavere stedsegrønne kan indplantes, så der er lukket over mod naboerne året rundt. Den store, gamle ask mod vest, ginkgotræet midtvejs, og de fleste store træer mod øst er alle bevaringsværdige. Der plantes ikke flere træer i området, for solindfald.

19. Området lige nord for huset er blevet ryddet for nogle kraftige, tætte stedsegrønne, der stod alt for nært på huset. Her er der brug for en strimmel grusgang langs huset, hvor den mest brugte bagindgang også findes. Et par store, høje taksbuske og et pænt stort abetræ er alle bevaringsværdige. Dog er den ene taksbusk og abetræet ved at vokse ind i hinanden. Man skal vælge hvem der skal have forrang, og det må nok være abetræet, da det er så specielt et træ, og det trives godt. En lav, blomstrende hæk af perikon er i foråret 2017 flyttet til dette område nord for huset, og den ser ud til at have det godt. Der skal i øvrigt plantes i området, der nu ligger bart hen. Gerne stauder, bregner, hosta, der dækker bunden.

20. Området syd for huset er det mest haveagtige i parken. Det indeholder blandt andet en havedam med fugtige omgivelser, to paradisæbletræer, tre små prydløn, to store vandgran, et par større birketræer, foruden en righoldig bundflora. Det ene birketræ nærmest huset fjernes. Der skal løbende luges for uønsket ukrudt, herunder småtræer. Men man skal være forsigtig med at rode for meget i jorden eller i de fugtige områder, da der har udviklet sig et mangfoldigt plantesamfund, med mange skiftende planter gennem årstiderne. Der er et interessant dyreliv i og ved dammen, med frøer og vandinsekter. I sensommeren kunne konstateres at snegle var meget aktive med at spise skvalderkålen i bundplantningen, uden at det dog forventes at have negativ effekt på det smukke ukrudt på dette sted.

21. Der skal findes en langt bedre placering til det grønne 'lysthus', der ikke pynter på stedet lige overfor hovedindgangen til parken. Lysthuset er af form som en lav, firkantet pergola, tilgroet med ældre, forvokset vedbend og en tobakspibeplante. Begge planter giver meget skygge og mørke i det, der skulle være et lysthus. Det står nu og spærrer for udsigten, når man kommer ind i parken. Derfor er der foreslået en ny løvhytte et andet sted end den nuværende, se pkt. 16.

22. Ved havens indgang står en tidligere stynet lind i den sydlige side. Der har stået en tilsvarende lind i den nordlige side. Det vil være oplagt at plante en lind her, så symmetrien genskabes, eller vel allerhelst to nye lind. De kan stynes i god tid, så de trives godt. Desuden skal der ryddes en del op i selvsåede træer på begge sider af indgangen, og der skal styr på bundbevoksningen, efter at mørke hække er fjernet.

23. Tjørnehækkene ud mod de to asfaltveje trænger til at klippes i toppen og på siderne, så de holdes tætte, og i en passende højde. Det vil være en fordel for tætheden at holde hækkene klippet bredere i bunden end i toppen.

24. Generelt skal man have en snak med kommunen, og med den, der sørger for græsklipning af plænerne i parken. Græsset klippes ikke nødvendigvis på den bedste måde; blandt andet gås der hårdt til den nederste del af træernes stammer, der bærer præg af stort og unødigt slid fra græsklipperen. Det ser ud til at man sætter en større ære i at der ikke er det mindste græsstrå omkring et træ, end at træerne trives godt, og ikke bliver skadede i barken. Det er desværre meget typisk for græsklipning, at man stirrer sig blind på en detalje, uden at forstå helheden, blot der bliver 'rent og pænt'. En bedre løsning kunne være at plante bunddækkende stauder, som storkenæb, lige rundt om træernes stammer. Det ville gøre, at græsset ikke groede ind mod stammen, og derfor ville der ikke være græs at fjerne. Desuden ville det blive nemmere og hurtigere for græsklipperen at komme rundt.

25. Man kan eventuelt sørge for navneskilte til en del af de markante træer i parken. Det kan være træarter, som man ikke ser så ofte, eller som er særligt godt udviklede i den efterhånden snart hundrede år gamle park. Skiltningen skal gøres diskret, men tydelig, og rimelig holdbar. Med både danske og latinske navne vil turister også være tilgodeset.

26. Det siges at parkens stier engang har haft stinavne. Det kunne måske være en god ide at give de forskellige stier navneskilte, og måske også at kalde de forskellige plæner ved navn.

27. Der laves løberuter langs parkens ca. 1.300 lbm stier, med afmærkning efter input fra løbeklubben.

28. For de små ben kan der laves gå-ruter, eller måske snarere oplevelser på striben, overalt i parken. Børnene kan, med lidt voksen hjælp, selv bygge, anlægge, opstille, eller på anden vis etablere deres egne steder i parken. Installationer rundt omkring i parken, som de kan vende tilbage til ved det næste besøg, og som kan "opdages" af andre børn.

F.eks. "Se, der er den samling pinde, vi bankede ned i jorden". "Der er den sten, Anne lagde i det hule træ". "Vi skal hen og se om der er kommet mere i den lille trækasse, vi puttede ind under hækken". "Her er vores fantasidyr af sammenbundne grene". "Vi skal hen til træet med de mange tøjtrævler, så jeg kan binde mit gamle dukketøj på".

29. Oversigtsplanen over parken fylder meget i en læselig størrelse, ca. 60 x 160 cm i målestok 1:200. Det ville være ideelt, hvis en redigeret plan i samme størrelse kan monteres nær indgangen, så besøgende kan blive orienteret om parken, med korte tekster, henvisende til planen.

30. Det fine, lille hus i parken er meget vigtigt at bevare. Det trænger til en gennemgribende restaurering af ydervæggene, som det er blevet gjort på vestsiden. Hvor væggene møder terræn, er det vigtigt at udføre en sokkelrende, der sikrer at jordfugt ikke kan trænge op i konstruktionen, der består af puds på træbrædder. Man kan evt. anlægge en smal stribe grus hele vejen rundt om huset, for at undgå planter ind mod de pudsede ydermure.

Taget er ikke smukt med eternit oven på det gamle paptag. Det vil være langt bedre at fjerne eternitpladerne, og renovere tagpaptaget. Desuden er det vigtigt at sørge for tagrender, da tagvandet ellers er med til at nedbryde væggene. Tagvand skal ledes i faskiner et stykke borte fra huset.

De originale vinduer er inden for de senere år blevet udskiftet i sydfacaden. I østfacaden er stuevinduet og døren ligeledes udskiftet. De nye vinduer og døren er med termoruder, og desværre udført uden forståelse for den originale arkitektur, proportioner, konstruktion, og indbygning i ydervæggene. Det ville betyde en væsentlig forskønnelse af huset at fjerne de misforståede vinduer og døren, og genskabe de originale vinduer og døren. De skulle være med enkeltlag glas med kitfals og gerne koblede rammer. Det er nemt at se hvordan; man kan blot se på de smukke gamle vinduer, der stadig findes i nordfacaden og loftvinduet på østfacaden.

Der er strøm indlagt i huset, men ikke vand og afløb. Det ville være en meget stor gevinst for huset og parken at huset indeholdt et lille køkken og et toilet, med afløb til offentlig kloak. Og at der var mulighed for opvarmning i stuerne ved hjælp af elradiatorer. Det ville muliggøre langt mere varieret udnyttelse af det lille hus. Og hele husets atmosfære ville få stor gavn af en opgradering til bedre publikumsforhold.

Frisklavet kaffe og lun kage med brug af husets køkkentøj og porcelæn ved mindre arrangementer, som f.eks. strikke- og læseklubber, gudstjenester i parken, fuglevenners ture med optællinger i park og by, fastelavn for børn, løbeklubbens parkture, haveforeningers besøg, yoga- og gymnastikhold i parken, forfatter oplæsninger, osv.

Der kunne også tænkes besøg af kunstnere, malere, filmfolk, forfattere, historikere, arkitekter, der kunne låne huset i 1-2 uger, i forbindelse med et projekt med lokal forankring, mod at delagtiggøre byens borgere i deres arbejde. Et attraktivt og meget anvendt kulturtilbud, også kaldet Artist-in-Residence.